

**Załącznik do uchwały Nr IV/32/2015
Rady Gminy Mielno
z dnia 5 lutego 2015r.**

**PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
DLA GMINY MIELNO
NA LATA 2015-2020**

-MIELNO-

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. CELE PROGRAMU	6
III. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU	6
IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	7
V. ODBIORCY PROGRAMU - GRUPY DOCELOWE	7
VI. KIERUNKI I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	7
VII. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO PROGRAMU	7
VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY	8
IX. REALIZATORZY PROGRAMU	8
X. FINANSOWANIE PROGRAMU	9
XI. MONITORING I EWALUACJA	9

I. WSTĘP

Program Aktywności Lokalnej określa kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców Gminy, wzmacniania środowisk lokalnych, działań mających na celu poprawę sytuacji w zakresie funkcjonowania społeczności lokalnych i grup społecznych. Program odpowiada na potrzebę integracji wspólnot – środowisk lokalnych.

Podejmowane działania mają na celu wzmocnienie podmiotowości mieszkańców oraz ich wspólnot, jak również stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnienie spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych, takich jak:

1. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, której zapisy stanowią:

„Jednym z elementów Strategii jest budowanie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot przede wszystkim na poziomie lokalnym. Ważne jest wspieranie inicjatyw w zakresie lokalnego rozwoju (...) Istotnym celem rządu i samorządu terytorialnego powinno być umacnianie kapitału społecznego oraz wspieranie społeczeństwa obywatelskiego – możliwości artikulacji interesów i potrzeb obywateli oraz działania na rzecz ich realizacji m.in. poprzez społeczną samoorganizację. Potrzebne będzie kształtowanie infrastruktury obywatelskiej takiej, jak np. centra wolontariatu, dostęp do bezpłatnego poradnictwa obywatelskiego i informacji oraz miejsca, gdzie inkubować się mogą inicjatywy obywatelskie.”

2. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski, której celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania określone w Strategii Integracji Społecznej dla Polski mają przyczynić się do wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy. Cele mają być osiągnięte m.in. przez :

angażowanie partnerów społecznych, organizacji pozarządowych oraz dostarczających usługi społeczne do walki z różnymi formami wykluczenia społecznego,

zachęcanie wszystkich obywateli do społecznej odpowiedzialności i aktywnego zaangażowania w walce przeciw społecznemu wykluczeniu,.

3. Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015, która zakłada:

„osiągnięcie optymalnego poziomu uczestnictwa obywateli w życiu publicznym – jako warunek konieczny stworzenia trwałych podstaw dla podmiotowej aktywności obywateli i ich wspólnot w kształtowaniu rozwoju społecznego, wzrostu gospodarczego i kultury politycznej,

rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego – jako wyraz obiektywnej konieczności wzmocnienia organizacji pozarządowych, integracji społecznej i podmiotów ekonomii społecznej oraz form i sposobów ich funkcjonowania,

wsparcie dla rozwoju wolontariatu, filantropii i samoorganizacji społecznej w celu rozwiązywania własnych problemów.

wspieranie inicjatyw lokalnych jako formy skutecznego rozwiązywania problemów

lokalnych, aktywizacja wspólnot na rzecz uczestnictwa w życiu publicznym, z udziałem niezależnych mediów lokalnych, wspieranie samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych”.

4. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

Nowy wymiar Aktywnej integracji – w obszarach:

„zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szansę na aktywizację rodziców,
rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem oraz umożliwiającego godzenie ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz udział w społeczności lokalnej,
zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym objęcia przyjaznymi formami opieki oraz formami aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe” .

5. Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009-2015, która zakłada:

„stymulowanie aktywności społecznych, wzmocnienie więzi regionalnych poprzez rozwój przedsiębiorczości i tworzenie pozarolniczych miejsc pracy,
„podniesienie jakości życia mieszkańców”.

6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mielno na lata 2014-2020, której zapisy stanowią:

„pobudzanie aktywności mieszkańców, ich zaangażowania w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych stają się najwyższym wyzwaniem stojącym przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi na terenie gminy”,
„priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców”

7. Przyjęte w Programie koncepcje są zgodne również z zapisami:

Ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku, która w art. 3 pkt 2 mówi:
„zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.”

Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych dla Gminy Mielno , którego jednym z celów jest: „zwiększanie dostępu do oferty pomocowej zarówno poszczególnym osobom, rodzinom jak i społecznościom lokalnym.”

Gminnym Programem Wspierania Rodziny na lata 2013-2015, którego jednym z celów jest: „promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną”

W wyżej wymienionych dokumentach zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno-gospodarczemu kraju, a co za tym idzie podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany

i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz instytucji i organizacji działających w ramach i na rzecz społeczności.

Wykorzystanie kapitału ludzkiego, zasobów, potencjału, umiejętności i wiedzy, jaką dysponują zarówno indywidualne osoby ale także społeczności jako całość, pozwoli na wprowadzenie oczekiwanych zmian w otoczeniu. Umożliwi wprowadzanie nowych rozwiązań wskazanych i akceptowanych przez członków społeczności, których dany problem dotyczy, co podniesie skuteczność i efektywność tych działań.

Program Aktywności Lokalnej pozwoli na realizację działań umożliwiających udzielanie indywidualnym osobom oraz ich rodzinom pomocy w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania lub miejscu pracy, w samoorganizowaniu się i podejmowaniu przez nich wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej.

Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego poszczególnych osób i grup społecznych. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące, ponieważ ze względu na sytuację społeczno-ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym m.in.: osobom długotrwale bezrobotnym, niepełnosprawnym, rodzinom niezaradnym życiowo, rodzinom dysfunkcyjnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, osobom bezdomnym, uzależnionym, opuszczającym zakłady karne i placówki penitencjarne, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo, dzieciom i młodzieży wychowującym się w zastępczych formach opieki.

Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu zgodnie z w/w dokumentami powinny być ukierunkowane na:

- rozbudowanie świadczeń wspierających aktywność,
- promocję działań prospołecznych,
- wspieranie różnych form aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej mieszkańców gminy, w szczególności klientów pomocy społecznej,
- wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich,
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego,
- zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów,
- wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z podstawowymi zasadami życia społecznego takimi, jak:

1. **Zasada samopomocy**, która przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych, zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada pomocniczości**, która oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb z zastrzeżeniem, że w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
3. **Zasada partycypacji**, wyrażająca się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
4. **Zasada samorządności** stanowiąca realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, wyrażająca się w takiej organizacji życia społecznego,

która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz do tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.

5. **Zasada dobra wspólnego** przejawiająca się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
6. **Zasada wielosektorowości** polegająca na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Program Aktywności Lokalnej kładzie nacisk na aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwoleniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych, siły zewnętrzne (władze samorządowe) natomiast winny wspierać i wzmacniać ten potencjał oraz tworzyć warunki sprzyjające jego rozwojowi.

W latach 2010 - 2013 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielnie-Unieściu realizował program aktywności lokalnej. W roku 2012 osiągnął standard CAL nadany przez Stowarzyszenie Centrum Aktywności Lokalnej CAL. Program Aktywności Lokalnej jest jednym z instrumentów aktywnej integracji wykorzystywanych w pracy metodą Centrum Aktywności Lokalnej, w tym także wykorzystywanych przy realizacji projektów systemowych dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Podstawą prawną programu jest art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie, z którym „Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.”

II. CELE PROGRAMU

Cel ogólny programu:

Celem nadrzędnym Programu Aktywności lokalnej jest realizowanie polityki integracji społecznej poprzez aktywizowanie lokalnej społeczności Gminy Mielno ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele szczegółowe programu:

1. Rozwój osobistych umiejętności, zdolności i poziomu wiedzy umożliwiający wszechstronny rozwój człowieka niezależnie od wieku, płci, stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej, ekonomicznej i zawodowej.
2. Integracja społeczna mieszkańców gminy, rozwój aktywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i dorosłych szczególnie pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Promocja instytucji i organizacji społecznych działających w obszarach kultury, edukacji, sportu i rekreacji.
4. Promocja zdrowego stylu życia oraz zapobieganie uzależnieniom wśród mieszkańców gminy.

III. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

1. Program realizowany będzie na terenie Gminy Mielno.
2. Czas realizacji programu : lata 2015 – 2020.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego.
2. Wykorzystanie zasobów instytucjonalnych i społecznych.
3. Angażowanie i aktywizowanie lokalnej społeczności.
4. Kierowanie działań w pierwszej kolejności do osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz do ich otoczenia.

V. ODBIORCY PROGRAMU - GRUPY DOCELOWE

Program skierowany jest do:

członków społeczności lokalnych,
grup i osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
otoczenia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
innych grup i środowisk funkcjonujących na terenie gminy, zgodnie z diagnozą społeczną i rozeznaniem potrzeb.

VI. KIERUNKI I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

W Ramach Programu realizowane będą następujące działania:

1. badanie potrzeb i problemów mieszkańców,
2. współdziałanie instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i i lokalną społecznością,
3. promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną,
4. promowanie i wspieranie lokalnych liderów i inicjatyw lokalnych,
5. organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, edukacyjnych i innych,
6. aktywizacja, integracja i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym – promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
7. inicjowanie lokalnych akcji i wydarzeń,
8. organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach, spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,
9. inne działania wynikające z aktualnych potrzeb i zgodnie z celami Programu.

Program ma charakter otwarty, w każdym roku na podstawie analizy potrzeb i problemów występujących w środowisku mogą być realizowane projekty skierowane do konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych.

VII. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO PROGRAMU

W ramach Programu przewiduje się zastosowanie między innymi:

1. **środowiskowej pracy socjalnej** – tj. działań realizowanych przez pracowników

socjalnych, mających na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,

2. **instrumentów aktywnej integracji** – tj. instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej, których katalog zawarty jest w zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych ośrodków pomocy społecznej w ramach Programów Europejskiego Funduszu Społecznego.
3. **działań o charakterze środowiskowym** – inicjatyw integracyjnych obejmujących między innymi; badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania i konsultacje, organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

1. Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych oraz zwiększenie ich aktywności.
2. Zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych.
3. Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów.
4. Wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych.
5. Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych oraz inicjowanie nowych form i metod pracy.
6. Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności mieszkańców za procesy w niej zachodzące.
7. Powstanie lokalnych grup działania, nowych organizacji pozarządowych i inicjatyw wolontarystycznych.
8. Usprawnienie przepływu i dostępu do informacji.
9. Realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności.
10. Zmniejszenie obszaru wykluczenia społecznego.
11. Poprawa funkcjonowania osób wykluczonych społecznie.
12. Stały monitoring potrzeb środowiska społecznego.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielnie-Unieściu, jednak założenia Programu Aktywności lokalnej w Gminie Mielno na lata 2015-2020 powinny realizować wszystkie podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają możliwości wspierania inicjatyw społecznych, tworzenia poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy oraz mobilizowania i wspierania rozwoju jednostki, grupy i społeczności lokalnej.

Przy realizacji programu współpracować powinny:

1. Właściwe referaty, sekcje i stanowiska Urzędu Gminy w Mielnie.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielnie – Unieściu.
3. Biblioteka Publiczna w Mielnie i Sarbinowie.
4. Zespół Szkół w Mielnie, Szkoła Podstawowa w Sarbinowie,

5. Przedszkole w Mielnie
6. Policja,
7. Straż Gminna.
8. Ochotnicza Straż Pożarna,
9. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej
10. Organizacje pozarządowe.
11. Parafie.
12. Społeczności lokalne,
13. Przedsiębiorcy lokalni, zakłady pracy,
14. Inne instytucje działające w środowisku.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zadania zawarte w Programie Aktywności Lokalnej mogą być finansowane:

1. Ze środków własnych gminy,
2. Z dotacji,
3. Z budżetu państwa
4. Ze źródeł zewnętrznych - w tym UE w ramach nowego programu finansowania w latach 2015-2020,
5. Ze środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej,
6. Z innych zewnętrznych źródeł.

XI. MONITORING I EWALUACJA

1. Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych. Prowadzona będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawią się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy.
2. Ponadto w terminie do 31 marca każdego roku Wójt Gminy Mielno składa sprawozdanie z realizacji Programu Aktywności Lokalnej, sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji.

Przewodniczący Rady

Tadeusz Jarząbek